

STORTINGET

Representantforslag 75 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård

Dokument 8:75 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård om en nasjonal leselestyringsstrategi

Til Stortinget

Bakgrunn

Den nasjonale lesestrategien Språkløyper ble avsluttet i 2019 og har ikke blitt erstattet med en ny strategi. Norge har hatt nasjonale flerårige leselestyringsstrategier siden 2003, da strategien Gi rom for lesing ble etablert. Situasjonen for lesing i Norge i dag tilsier at det fortsatt er behov for at det satses på å skape økt leselestyring og bedre leseferdigheter. PISA-undersøkelsen fra 2018 viser at én av fem norske 15-åringer leser så dårlig at de vil få problemer i videre utdanning og arbeidsliv. Forslagsstillerne mener det er behov for å utarbeide en ny nasjonal leselestyringsstrategi og sette av midler til dette. Leseevne blant barn og unge er sentralt når man fremover skal bygge Norge som kunnskapsnasjon.

I 2017 ble «falske nyheter» kåret til årets nyord av Språkrådet. I en tid hvor feilaktig informasjon florerer, og falske nyheter får prege samfunnsdebatten, er fokus på lesing avgjørende for å få kompetanse i å skille fakta fra fiksjon. Tall fra PISA-undersøkelsen viser at nærmere 70 pst. av norske elever sliter med å kritisk vurdere en teksts troverdighet. Ved å satse på lesing vil man kunne skape selvstendige individer som kan orientere seg i en stadig mer komplisert verden. At barn og unge lærer å lese og utvikle empati og forståelse, er avgjørende for demokratiet og hvilket samfunn vi vil ha.

Meld. St. 8 (2018–2019) Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida tar opp viktigheten av at folk leser. «Leseevne og leselestyring er ein nøkkel til danning og refleksjon. Lesing gir innsikt og oversyn. Gjennom lesing aukar evna til forståing og innleving.» En leselestyringsstrategi skal skape økt interesse og engasjement for lesing og litteratur blant barn og unge. Målgruppa skal få oppleve lesingens egenverdi, og både lærere, skoler, bibliotekarer og bibliotek må sikres tiltak og verktøy for å kunne gi barn og unge store leseopplevelser.

Skolebibliotekenes rolle

Skolebibliotekene er og skal være en læringsarena i og på tvers av alle fag og et samlingspunkt som formidler litteratur og digitale ressurser uavhengig av lesenivå og funksjonsnivå. PISA-undersøkelser viser at barn og unge som leser mye, men kommer fra hjem uten bøker, presterer bedre enn dem som kommer fra hjem med mange bøker, men som ikke leser på fritiden. Forskning viser at skolen, ved å gi elevene mulighet og tid til å lese selvalgte bøker på skolen og på fritiden, kan utjevne virkninger av ulik sosial bakgrunn på elevers skoleprestasjoner og lesing.

Dessverre ser man at forskjellene i skolebibliotekene i dag er for store. Mange skoler har ikke eget skolebibliotek, og noen skoler kan dessverre kun tilby nedstøvede kasser med gamle bøker eller stengte rom. Skoleelever har rett og slett svært ulikt tilbud om skolebibliotek i Norge i dag, og dette er et demokratisk problem. Alle barn og unge skal ha like muligheter, og dermed bør alle ha tilbud om skolebibliotek på sin skole.

Det er behov for lokaler slik at skolebibliotekene kan være tilgjengelige og åpne i skoletiden. I tillegg trengs det kompetente skolebibliotekarer med skolebibliotekfaglig kompetanse som har kunnskap om lærepla-

nen og pedagogikk, og som kan finne riktig bok til riktig leser, noe som er sentralt for å skape leselest.

Folkebibliotek er også en viktig arena for leselest, fritidslesing og tilgang til litteratur og er et gratis, åpent og inkluderende sted der barn og unge kan oppholde seg.

Nasjonale leselestorganisasjoner

Nasjonale leselestorganisasjoner når bredt ut og er sentrale i å skape leselest blant barn og unge. En nasjonal lesestrategi bør sikre leselestorganisasjonene stabile, forutsigbare rammevilkår og midler de kan søke på. Forslagsstillerne mener situasjonen for leselestorganisasjonene ikke er stabil slik den er i dag. Lesestimuleringsmidler som forvaltes av Utdanningsdirektoratet, indeksreguleres ikke, og i forslaget til statsbudsjett for 2021 finnes det ikke lenger midler øremerket til lesestimulering. En nasjonal lesestrategi endrer dette. Videre kan leselestorganisasjoner, om de sikres nok midler, tilbys gratis nasjonale leselesttiltak for hele skoleløpet til alle barn og unge.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme en strategi for lesing som inneholder langsiktige tiltak for å styrke engasjement og interesse for lesing i hele befolkningen. Strategien må inneholde tiltak for å styrke tilgangen på litteratur og legge til rette for lesefremmende tiltak i skole og på arbeidsplassen og andre relevante steder. Den må også inneholde forslag til kompetanseløft for å legge til rette for engasjement og motivasjon for lesing. Strategien må være økonomisk forpliktende og være et samarbeid mellom Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om skolebibliotek, der de kommer med forslag om å pålegge kommunene en plan for skolebibliotek som sikrer at alle barn har jevnlig tilgang, også på egen hånd, til et skolebibliotek med en fagutdannet bibliotekar.
3. Stortinget ber regjeringen legge frem en rapport om hvilke tiltak som har best effekt for å øke lesing og lesestimulasjon.

8. desember 2020

Mona Fagerås

Karin Andersen

Freddy André Øvstegård